

Life science-strategin kan bidra till

Frida Lundmark började på Lif i april, mitt under pågående coronautbrott, med ansvar för att bland annat stötta införandet av nya avancerade terapier och precisionsmedicin i svensk hälso- och sjukvård, ett av de viktigaste områdena i regeringens life science-strategi. Men med färsk erfarenheter från Vinnova om hur innovationsstödsystemet fungerar och hur man bygger och stärker en svensk infrastruktur talar hon gärna om hela ekosystemet för life science.

Att börja ett nytt arbete mitt under coronapandemin har självklart varit en utmaning men samtidigt har pandemin tydliggjort vad som fungerar inom svensk life science och vad som behöver och kan förbättras, säger Frida Lundmark. Läkemedelsförsörjningen klarade vi bra tack vare samarbete mellan myndigheter, distributörer och företag,

men kliniska prövningar har under perioder nästan avstannat helt.

En positiv bieffekt av coronapandemin är det fokus som riktats mot vikten av att snabbt kunna forska fram nya läkemedel, behandlingar och inte minst prevention i form av vacciner.

– Life science-området har genom pandemin blivit ett område som helt plötsligt finns på var mans läppar. Hur

kliniska läkemedelsprövningar görs är numera något som inte bara vi inom branschen känner till, det har blivit en mer allmän kunskap och det är bra!

Ett av de problemområden som Frida Lundmark tycker tydliggjorts extra under pandemin är bristerna kring hantering av hälsodata.

– Vi har kunnat se flera tydliga exempel på hinder som finns och vad det får

” Under hösten kommer arbetet med att implementera life science-strategin ta fart igen.

en effektiv omstart efter coronapandemin

en effektiv omstart

för konsekvenser när vi inte på ett effektivt sätt kan dela och tillgängliggöra data.

Läkemedelsbranschen en stor del av ekosystemet för life science

Life science är ett brett område som innefattar många olika delar där läkemedel och läkemedelsutveckling är en viktig hörnsten. Utvecklingen av ett läkemedel är en komplex process som spänner från grundforskning, translationell forskning och utveckling av biomarkörer till kliniska studier, formulering och produktionsutveckling, det vill säga många delar av ekosystemet för life science. Ett ekosystem som också är dynamiskt och hela tiden förändras och utvecklas. Därför har den forskande läkemedelsbranschen

en viktig roll i utvecklingen av life science-området i Sverige, menar Frida Lundmark

– Vi har sett en förskjutning i var forskningen bedrivs under de senare åren. För några år sedan bedrevs större delen av den tidiga forskningen inne på företagen men idag finns en mer utvecklad samverkan med akademien och mindre företag just kring de tidigare forskningsaktiviteterna. Framväxten av olika hubbar är ett bra exempel.

Lif har varit en av de organisationer som tydligast lyft fram behovet av en svensk life science-strategi – varför?

– För vår bransch, som består av internationellt verksamma företag som hela

tiden måste ompröva sina satsningar, är det viktigt ur ett attraktions- och konkurrensperspektiv att Sverige har en strategi som pekar ut riktningen och som fungerar som ett gemensamt ramverk. Det sker en snabb utveckling både inom och utom Europa och då behöver vi ha en gemensam strategi för att driva utvecklingen i Sverige framåt, och visa att vi har en ambition att utveckla både näringslivs- och samverkansklimatet inom sektorn.

Frida Lundmark menar också att branschen både har ett intresse av och ett ansvar för att bidra till utvecklingen av life science i Sverige.

– Om vi kan samlas inom det ramverk som den gemensamma life science-strategin ger så kan vi förutom ansvar för den egna utvecklingen också tydligare se vilka frågor vi behöver samarbete och samverkan kring.

Dedikerad arbetsgrupp formulerar förslag

Under hösten kommer arbetet med att implementera life science-strategin ta fart igen. Inom Lif är implementeringen av life science-strategin ett prioriterat fokusområde och för att kunna bidra till arbetet med att genomföra strategin har Lif inrättat en så kallad Task Force, en tillfällig arbetsgrupp med ett tydligt mål.

– Att ge life science-kontoret konkreta inspel och förslag till en handlingsplan så att strategin snabbt kan omsättas till praktisk handling är det viktigaste för arbetsgruppen.

Just nu fokuserar Lif's Task Force Life Science på tre av de åtta områden som pekas ut i life science-strategin: Partnerskap, Bättre tillgänglighet och nyttiggörande av hälsodata samt Integring av forskning och innovation i hälso- och sjukvården.

– Det här är tre områden där företagen genom Lif har en viktig roll att spela. Vi kan samla den kompetens som behövs för att ta fram konkreta förslag och aktiviteter, säger Frida Lundmark.

Som stöd för att införa strategin har regeringens life science-kontor knutit en samverkansgrupp för hälsa och life science till sig. Den består av 22 personer från näringsliv, akademi, patientperspektiv och hälso- och sjukvård, som ska vara ett bollplank för life science-kontorets chef Jenni Nordborg. Samverkansgruppen har också inrättat ett antal arbetsgrupper varav en inom precisionsmedicin och avancerade terapiläkemedel (ATMP) som leds av Lifv Anders Blanck och Karolinska Institutets rektor, Ole Petter Ottersen.

Har vi under pandemin sett tillfälliga lösningar som Sverige borde behålla?

– Det har vi definitivt. Det har under den här perioden funnits ett klimat som präglats av en pragmatism och en vilja att lösa de problem som uppkommit – och det hos alla olika aktörer – från oss inom näringslivet till ansvariga myndigheter. Vi har mötts och vi har samverkat för att kunna hantera den nya situation som vi hamnat i.

– Ett konkret exempel är vårt eget område – företagsinitierade kliniska

” En positiv bieffekt av coronapandemin är det fokus som riktats mot vikten av att snabbt kunna forska fram nya läkemedel, behandlingar och inte minst prevention i form av vacciner.

studier. Under pandemin har det till exempel blivit möjligt att distansmonitorera i högre grad, en lösning som vi gärna skulle vilja se permanentad för att fler kliniker ska kunna delta i företagsinitierade kliniska studier. Man har också hittat lösningar för att undersöka patienter som ingår i kliniska studier närmare hemmet, vilket i sin tur innebär att flera patienter kan delta, oavsett var de bor.

Internationella satsningar förebild

I Danmark tar man nu i dagarna fram sin uppdaterade life science-strategi, reviderad efter erfarenheterna från coronapandemin. England har sedan länge haft både en strategi för life sci-

ence-sektorn och därtill ett handlingsprogram. Frida Lundmark menar att Sverige ligger bra till än så länge men att utvecklingen går fort, konkurrensen hårdnar och att Sverige måste accelerera arbetet med att konkretisera och realisera vår strategi för att inte halka efter.

– I både England och Danmark har det varit tydligt att regeringen menar allvar genom strategiska satsningar för att stärka life science-området. Vi behöver nu visa samma handlingskraft i Sverige.

Mycket finns redan på plats

Läkemedelsbranschen blir allt viktigare för den svenska ekonomin. Nyli-

gen presenterades exportsiffrorna för första halvåret 2020 som visade på en 35 procentig ökning och SCBs analys av näringslivets ekonomiska bidrag till FoU visar också på en positiv utveckling. Frida Lundmark menar att Sverige har ett väl utvecklat ekosystem för både forskning och produktion men att vi kan bli bättre på att lyfta fram våra svenska styrkeområden.

– För att vara attraktiva när företagen överväger var de ska placera sina etableringar måste vi bli bättre på att tydliggöra det svenska "erbjudandet" inom life science. Vi har fantastiska möjligheter med forskningsinfrastrukturer i internationell toppklass kombinerat med excellent klinisk forskning och högteknologisk kompetens inom produktion och produktionsutveckling men det är inte uppenbart hur detta hänger ihop. Vi måste bli bättre på att berätta om hur man får tillgång till de resurser som finns och hur man navigerar i det svenska systemet från tidig forskning till produktion av en färdig produkt.

Till hösten ska enligt plan den forsknings- och innovationspolitiska propo-

sitionen presenteras. Lif har i sitt remissvar lyft fram att det är viktigt att förslagen i propositionen ska vara avvägda mot och stötta implementeringen av life science-strategin.

– Det är en viktig pusselbit. Den forsknings- och innovationspolitiska propositionen bör ju följa upp och stödja de målsättningar som finns i life science-strategin.

Hållbarhet för läkemedelsbranschen handlar inte bara om miljöfrågor

I life science-strategin lyfter regeringen också fram de globala hållbarhetsmålen. Frida Lundmark menar att det är viktigt att lyfta fram att det inte bara handlar om miljöfrågor utan att läkemedelsbranschen också bidrar till social hållbarhet genom prevention, behandling och bot som skapar bättre hälsa och välbefinnande.

– Vi är också en bransch som bidrar till tillväxt och läkemedelsföretagen arbetar kontinuerligt med att förbättra arbetsmiljön för anställda inom både forskning och produktion.

Life science-strategin kan stötta vårdens omstart

Frida Lundmark hoppas att det går att kombinera införandet och arbetet med att realisera strategin med den omstart som nu hälso- och sjukvården förbereder sig för när antalet coronasmittade i Sverige minskar.

– Jag hoppas att vi ska ha ork och kraft att göra en satsning på att införa precisionsmedicin, parallellt med att vi tar hand om den vård- och forsknings-skuld som orsakats av pandemin. De möjligheter som precisionsmedicinen erbjuder kan bidra till att effektivisera vården – att fler allvarligt sjuka patienter får tillgång till nya innovativa behandlingar som bidrar till ett snabbare tillfrisknande och på så sätt kan frigöra resurser för hälso- och sjukvården för att ta hand om fler patienter.

ANNAKARIN SVENNINGSSON
Kommunikatör Lif

LIFE SCIENCE-STRATEGIN – FÖR BÄTTRE HÄLSA OCH STÄRKT KONKURRENSKRAFT

Den 12 december 2019 presenterades regeringen Sveriges första nationella life science-strategi. Strategin är framtagen i dialog med aktörer från hela sektorn och den kan ses som ett ramverk med tydliga prioriteringsområden och målsättningar. I strategin sätter regeringen upp 30 målsättningar som bedöms vara särskilt angelägna inom åtta prioriterade områden:

- Partnerskap, samordning och långsiktighet.
- Nyttiggörande av hälso- och vårddata för forskning och innovation.
- Policyutveckling och etik.
- Integrering av forskning och innovation i vården.
- Välfärdsteknik i omsorgen.
- Forskning och infrastrukturer.
- Kompetensförsörjning, talangattraktion och livslångt lärande.
- Internationell attraktivitet och konkurrenskraft.

Ramverkets prioriteringar och målsättningar bygger på de behov och utmaningar som sektorns aktörer har pekat ut.

För att strategin ska vara framgångsrik måste alla sektorns aktörer vara med och bidra.

Arbetet med att implementera strategin leds av Jenni Nordborg, samordnare och chef för life science-kontoret.

I SAMVERKANSGRUPPEN FÖR HÄLSA OCH LIFE SCIENCE INGÅR

- Hans Adolfsson**, rektor, Umeå universitet
- Carl Bennet**, styrelseordförande Carl Bennet AB
- Elisabeth Björk**, vice vd, AstraZeneca Sverige
- Mats Björnemo**, vd, Sectra Sverige AB
- Anders Blanck**, vd, Lif
- Peter Carstedt**, ekonom, spetspatient
- Björn Eriksson**, hälso- och sjukvårdsdirektör, Region Stockholm
- Alf Jönsson**, regiondirektör, Region Skåne
- Anna Lefevre Skjöldebrand**, vd, Swedish Medtech
- Lotta Ljungqvist**, vd, GE Nordic region
- Ann-Sofi Lodin**, regiondirektör, Västra Götalandsregionen
- Marie Morell**, ordförande, Sjukvårdsdelegationen SKR
- Anna Nergårdh**, särskild utredare, God och nära vård
- Anna Nilsson Vindefjärd**, generalsekreterare, ForskalSverige
- Björn Odlander**, vd, HealthCap
- Ole Petter Ottersen**, rektor, Karolinska Institutet
- Sara Riggare**, ingenjör, spetspatient
- Heidi Stensmyren**, ordförande, Läkarförbundet
- Helena Strigård**, vd, SwedenBIO
- Eva Tiensuu Janson**, dekan, Uppsala universitet
- Mats Ulfendahl**, forskningsdirektör, Region Östergötland
- Britt Östlund**, professor, KTH